

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2019.6.12.
COM(2019) 278 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK**

**Negyedik jelentés a nemteljesítő hitelek csökkentése és a bankunió belüli további
kockázatsökkentés terén elért eredményekről**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK

Negyedik jelentés a nemteljesítő hitelek csökkentése és a bankunió belüli további kockázatcsökkentés terén elért eredményekről

BEVEZETÉS

A teljes körű bankunió elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a gazdasági és monetáris unió a határokon átnyúló kockázatmegosztás növelésének lehetővé tétele révén ellenállóbbá váljon a jövőbeli kedvezőtlen gazdasági sokkokkal szemben. Az „Az európai gazdasági és monetáris unió elmélyítése: Az öt elnök jelentése óta eltelt négy év eredményeinek áttekintése” című közleményben vázoltak szerint a bankunió kiteljesítése jelentősen megerősítené a bankszektor és tágabb értelemben a gazdasági és monetáris unió iránti bizalmat.

Az említett előrehaladás lehetővé tétele érdekében az Unió és az uniós tagállamok jelentős erőfeszítéseket tettek a kockázatok csökkentésére. Ez az eredményjelentés is azt mutatja, hogy ezek az erőfeszítések eredményesnek bizonyultak. Ez az eredményjelentés bemutatja az elmúlt években annak érdekében hozott célzott intézkedéseket, hogy kezeljék a nemteljesítő hitelek jelentette kihívást, amely az európai bankszektoron belüli kockázatcsökkentés szempontjából az egyik legfontosabb területnek számít. Különböző okok, többek között a pénzügyi válság és az azt követő gazdasági recesszió, csakúgy mint a felelőtlen hitelezés és a hitelképesség nem megfelelő értékelése miatt – különösen a hosszú és mély recessziótól szenvedő tagállamokban – számos hitelfelvevő (magánszemély és vállalkozás) került olyan helyzetbe, hogy képtelen volt visszafizetni hiteleit, vagy akár csődbe is jutott. Ennek következtében sok bank találta magát szembe azzal a problémával, hogy mérlegében felhalmozódtak a nemteljesítő hitelek.

Az elmúlt évek erőfeszítései és az azoknak köszönhetően eddig elért (és a jövőben várható további) sikerek az Ecofin Tanácsnak az európai nemteljesítő hitelek kezelésére vonatkozó cselekvési tervében¹ felvázolt átfogó intézkedéscsomagra vezethetők vissza. E cselekvési terv teljes körű végrehajtása már a vége felé tart. E cselekvési tervre reagálva és a Tanács 2016. évi ütemtervén túlmutatva a Bizottság 2018 márciusában a nemteljesítő hitelek további csökkentése érdekében célzott és átfogó intézkedéscsomagot terjesztett elő. A Tanács arról is megállapodott, hogy rendszeresen vissza fog térni a nemteljesítő hitelek kérdésére, és a Bizottság felmérése alapján értékelni fogja az elért eredményeket. E közlemény a Bizottság ezzel kapcsolatos negyedik eredményjelentése. Ennélfogva hozzájárul a júniusi Európai Tanácshoz, amelynek keretében megvitatják az Unió 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai menetrendjét, ezen belül is a gazdasági és monetáris unió kérdését.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2017/07/11/conclusions-non-performing-loans/>.

Jelentős előrelépésekre került sor a nemteljesítő hitelek meglévő állományának csökkentése és az újbóli felhalmozódás jövőbeli megakadályozása érdekében. Jóllehet néhány tagállamban továbbra is nagy a nemteljesítő hitelek állománya, azt is ki kell emelni, hogy történtek előrelépések az ilyen állományok kezelése terén. Annak érdekében, hogy a problémát idővel teljesen magunk mögött hagyhassuk, rendkívül fontos, hogy minden érintett érdekelt fél támogassa ezeket az erőfeszítéseket.

1. TÁGABB ÖSSZEFÜGGÉSEK: KOCKÁZATCSÖKKENTÉS AZ UNIÓBAN

Az elmúlt évtizedben az Unió és a tagállamai jelentős erőfeszítéseket tettek a bankszektorbeli kockázatok csökkentése érdekében². A pénzügyi válság óta számos intézkedést vezettek be: 1. jelentős mértékben és gyakorlatias módon megerősítették a bankok fizetőképességi, tőkeáttételi és likviditási helyzetét; 2. lényegesen javították a bankszektor irányítását és felügyeletét; valamint 3. jelentős mértékben fokozták a bankok szanálhatóságát. Az egységes felügyeleti mechanizmus által közvetlenül felügyelt euróövezeti bankok átlagos alapvetőtőke-megfelelési mutatói³ stabilak maradtak, a 2017. IV. negyedévi 15,63 %-hoz képest 2018. IV. negyedévében 15,54 %-ot tettek ki⁴. Az erősebb tőkepozíciók a magasabb tőkeáttételi mutatókban is tükröződnek. Az átlagos tőkeáttételi mutató⁵ továbbra is jóval meghaladja a 3 %-os követelményt, a 2017. IV. negyedévi 5,41 %-hoz képest 2018. IV. negyedévében 5,28 %-on állt. Az euróövezeti bankok megőrizték likviditási sokkokkal szembeni ellenálló képességüket is, mivel a likviditásfedezeti ráta a 2017. IV. negyedévi 143,56 %-hoz képest 2018. IV. negyedévében már 145,61 %-ra kúszott fel. Mindez arról tanúskodik, hogy az euróövezetben határozott lépéseket hoztak a kockázatcsökkentés érdekében.

A Bizottság a bankunióról szóló 2017. évi közleményében⁶ felvázoltaknak megfelelően és a nemteljesítő hitelek csökkentése terén elért eredményekről szóló második és harmadik jelentésében⁷ is megerősítettek szerint további lényeges és kiegészítő jellegű intézkedéseket terjesztett elő a kockázat csökkentése és az európai bankszektor ellenálló képességének fokozása érdekében. Különösen az elmúlt hónapokban a nemteljesítő hitelekkel kapcsolatos – alábbiakban részletesebben ismertetett – egyedi intézkedéseken felül a Bizottság erőfeszítései keretében néhány jelentős előrelépés történt:

- egyfelől az Európai Parlament és a Tanács megállapodott a „banki csomagról”, amely valóban szilárdabb keretet hoz létre a bankok szabályozását és felügyeletét

² Lásd még: Nyomonkövetési jelentés a kockázatcsökkentési mutatókról: https://www.consilium.europa.eu/media/37029/joint-risk-reduction-monitoring-report-to-eg_november-2018.pdf.

³ Az alapvetőtőke-megfelelési mutató a bank elsődleges alapvető tőkéjének – vagyis a saját tőkéjének és a közzétett tartalékainak – az összes kockázattal súlyozott eszközeihez viszonyított aránya.

⁴ Az e szakaszban közölt adatok az EKB bankfelügyeleti statisztikáiból származnak.

⁵ Vagyis az új rendeletek rendelkezéseinek teljes körű alkalmazásával számított tőkeáttételi mutató (az alapvető tőke és a bank összes eszközének hányadosa), amelyet szigorúbb módon számítanak ki és 2019 előtt mutatnak be, amikor az átmeneti időszak véget ér. Az átmeneti végrehajtási időszak enyhítő előnyét nem veszik figyelembe.

⁶ COM(2017) 592, 2017. október 11.

⁷ COM(2018) 133, 2018. március 14.

illetően⁸. Ez fontos mérföldkövet jelent a nemzetközi standardok végrehajtása és a válságot követő szabályozási menetrend megvalósítása terén, továbbá növeli az uniós bankok ellenálló képességét és javítja az uniós reálgazdaság támogatására szolgáló hitelezési kapacitásukat; és

- másfelől a társjogalkotók a már jól működő tagállami rendszerekre támaszkodva megállapodtak a megelőző szerkezetátalakítás kereteiről, a második esélyről, valamint a szerkezetátalakítási, fizetéseképtelenségi és mentesítési eljárások hatékonyságának növelését célzó intézkedésekről szóló irányelvről⁹. Ez időben történő szerkezetátalakításra fogja ösztönözni az életképes vállalkozásokat, hogy jobban megőrizhessék az értékeket és több munkahelyet menthessenek meg. Emellett a becsületes vállalkozók számára – ahelyett, hogy megbüntetnék őket üzleti kudarcukért – második esélyt fog adni arra, hogy új üzleti vállalkozásba kezdhessenek. Ez fontos lépést jelent, hiszen a hatékony szerkezetátalakítási és fizetéseképtelenségi szabályok elengedhetetlenek a nemteljesítő hitelek megelőzése és csökkentése szempontjából.

A Bizottság mindkét javaslat elfogadását örömmel fogadja, és azok időben történő végrehajtását szorgalmazza.

2. A NEMTELJESÍTŐ HITELEK ALAKULÁSA AZ ELMÚLT IDŐSZAKBAN

2018 harmadik negyedében tovább csökkent a nemteljesítő hitelek aránya. A legfrissebb adatok azt mutatják, hogy az összes uniós bankra vonatkozó bruttó nemteljesítő hitelek aránya tovább, éves összehasonlításban 1,1 százalékponttal 3,3 %-ra csökkent (2018. III. negyedév) (lásd az 1. ábrát). Ez a 2014 negyedik negyedéve óta jellemző általános visszaesési tendenciát követte és erősítette meg. Az uniós átlagot tekintve a nemteljesítő hitelek aránya így a válság előtti szinthez közelít (lásd a 2. ábrát). A céltartalékolási arány¹⁰ szintén tovább emelkedett és 59,4 %-on állapodott meg (2018. III. negyedév).

⁸ 2016 novemberében a Bizottság javaslatot tett egy jelentős jogalkotási csomagra, amely a bankszektor fennmaradó kockázatainak további csökkentése érdekében a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelv (BRRD), az Egységes Szanálási Mechanizmusról szóló rendelet (SRMR), a IV. tőkekövetelmény-irányelv (CRDIV) és a tőkekövetelmény-rendelet (CRR) felülvizsgálatát célozza. Lásd: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_hu.htm.

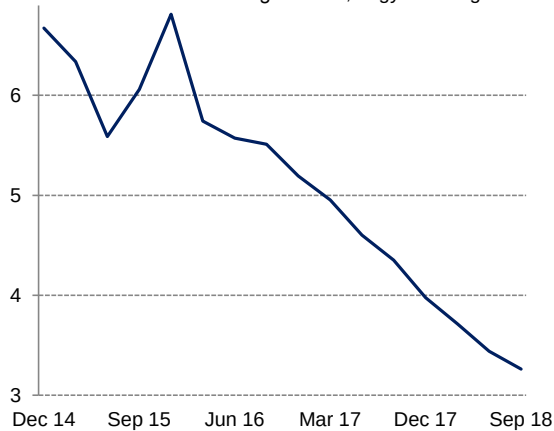
⁹ COM(2016) 723 – 2016/0359 (COD).

¹⁰ Ez az arány azon források mértékét jelzi, amelyeket a bank a hitelvesztések fedezése céljából tett félre. Forrás: Európai Központi Bank A hitelekre vonatkozó céltartalékolási adatok hiánya miatt az uniós céltartalékolási arányt az összes hitelviszonyt megtestesítő instrumentum (hitelek és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok) tekintetében felferülő értékvesztés és nemteljesítő hitelek figyelembevételével számították ki.

1. és 2. ábra: Nemteljesítő hitelek aránya az Unióban

Bruttó nemteljesítő hitelek és előlegek összesen az EU-ban

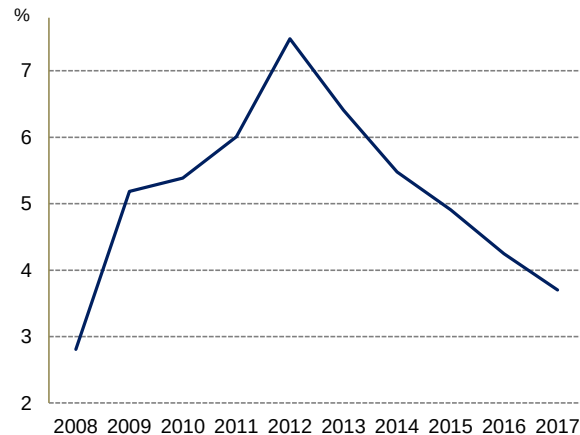
az összes bruttó hitel és előleg %-ában, negyedév végi adatok

Forrás: Európai Központi Bank

Nemteljesítő hitelek összesen az EU-ban

az összes bruttó hitel %-ában, év végi adatok

Forrás: Világbank - Világfejlettségi mutatók

A legfrissebb negyedéves adatok alapján a nemteljesítő hitelek aránya szinte minden tagállamban folyamatosan csökkent. A helyzet azonban tagállamonként továbbra is jelentősen eltér (lásd a 2. táblázatot). 2018 III. negyedévének végén a bankoknál 14 tagállamban inkább alacsony, 3 % alatti volt a nemteljesítő hitelek aránya, míg néhányuknál ez az arány még mindig jóval magasabb – 3 tagállamban 10 % feletti – volt¹¹. A szakpolitikai intézkedések és a gazdasági növekedés együttes hatására a legtöbb esetben biztató és tartós előrelépés mutatkozik a nemteljesítő hitelek még mindig viszonylag magas arányával bíró tagállamokban is.

¹¹ Időközben a nemteljesítő hitelek aránya Portugáliában 2018. IV. negyedév végére a várakozások szerint 10 % alá csökkent. Az EKB-nál azonban jelenleg még mindig tart az említett negyedév végi adatok hitelesítése minden tagállam vonatkozásában.

2. táblázat: Nemteljesítő hitelek és céltartalékok tagállamonként¹²

	Bruttó nemteljesítő hitelek és előlegek (az összes bruttó hitel és előleg %-ában)		Magánszektorbeli nemteljesítő hitelek* (a magánszektorbeli hitelek %-ában)		Veszteségre képzett össz. céltartalék (hitelek)** (az összes kétes vagy nemtelj. hitel %-ában)	
	2018Q3	2017Q3	2018Q3	2017Q3	2018Q3	2017Q3
Belgium	2,2	2,7	3,0	3,9	54,6	50,1
Bulgária	8,6	11,5	13,6	18,6	64,3	56,6
Cseh Köztársaság	2,1	2,6	4,0	5,0	65,2	54,2
Dánia	2,3	2,7	2,8	3,0	36,7	39,6
Németország	1,6	2,1	2,6	4,0	85,5	42,6
Észtország	1,7	2,0	2,2	2,7	41,0	42,9
Írország	7,8	11,2	10,9	15,4	37,2	37,2
Görögország	43,5	46,7	47,3	50,4	51,0	49,1
Spanyolország	4,0	4,7	5,1	-	63,0	-
Franciaország	2,8	3,2	3,9	4,5	65,3	60,3
Horvátország	7,9	10,8	12,3	15,8	74,2	69,0
Olaszország	9,5	12,1	12,4	15,7	59,3	53,6
Ciprus	21,8	32,1	37,4	51,3	52,3	47,3
Lettország	6,0	6,0	8,1	9,0	39,2	44,1
Litvánia	2,9	3,7	3,7	4,9	35,7	34,4
Luxemburg	0,9	0,7	2,1	1,7	43,6	52,4
Magyarország	6,1	9,6	8,1	14,1	78,1	67,1
Málta	2,9	3,4	-	5,7	51,8	44,7
Hollandia	1,9	2,2	2,6	2,9	35,1	37,2
Ausztria	2,8	3,8	3,8	5,3	66,8	63,8
Lengyelország	6,5	6,6	7,1	7,2	68,0	57,9
Portugália	11,3	14,6	12,6	15,6	58,8	50,2
Románia	5,7	8,1	7,4	10,3	77,4	70,1
Szlovénia	6,9	10,8	9,1	13,9	70,1	70,9
Szlovákia	3,6	4,1	3,9	4,6	86,0	70,4
Finnország	1,1	1,2	1,9	2,1	33,5	31,8
Svédország	1,2	1,2	1,5	1,4	35,6	34,5
Egyesült Királyság	1,2	1,6	2,1	-	50,1	41,2
Európai Unió	3,3	4,4	-	-	59,4	50,7

¹² *Megjegyzések:* Az adatok belföldi hitelintézetekre, valamint külföldi irányítás alatt álló leányvállalatokra és fióktelepekre vonatkoznak.

* Az EU-ra, Máltára (2018. III. negyedév) és Spanyolországra (2017. III. negyedév) vonatkozó ágazatspecifikus adatok nem állnak rendelkezésre. A Bulgáriára, Németországra és Magyarországra vonatkozó ágazatspecifikus adatok (azaz a háztartásokkal és nem pénzügyi vállalatokkal szembeni teljes kitettség) csak könyv szerinti értéken állnak rendelkezésre.

** Bulgária, Németország, Spanyolország (2018. III. negyedév kivételével), Magyarország és az EU esetében a hitelekkel kapcsolatos céltartalékképzésre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre. Ezekben az esetekben a számadatok az összes hitelviszonyt megtestesítő instrumentum (vagyis hitelek és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok) tekintetében felmerülő értékvesztésen alapulnak.

A nemteljesítő hiteleknek és a nemteljesítő hitelek arányának csökkenését a bankok és a politikai döntéshozók határozott fellépése segítette elő, különösen azokban a tagállamokban, ahol viszonylag magas a nemteljesítő hitelek aránya. Emellett a Bizottság továbbra is konstruktív együttműködést folytatott a tagállamokkal annak érdekében, hogy az állami támogatásokkal és a bankokkal kapcsolatos uniós szabályok keretén belül egyedi megoldásokkal szolgálhassanak a bankok számára azzal a nyilvánvaló céllal, hogy korlátozzák adófizetőket terhelő költségeket, ugyanakkor biztosítsák, hogy a betétesek továbbra is mindenkor teljes körű védelmet élveznek. Ez olyan ügyleteket tett lehetővé, amelyek az elmúlt három évben mintegy 112 milliárd EUR összegű bruttó nemteljesítő hitelt távolítottak el a bankok mérlegéből (ezen belül is mintegy 82 milliárd EUR-t Olaszországban; mintegy 24 milliárd EUR-t Portugáliában; mintegy 6 milliárd EUR-t Cipruson).

Az Unió és a tagállamai azonban nem engedhetnek erőfeszítéseikből. Tisztában kell lennünk a gazdasági környezetben bekövetkező visszaesés lehetséges hatásaival. Az elmúlt években az erős gazdasági konjunktúra üdvös hátszelet biztosított a nemteljesítő hitelek kezeléséhez. Közös erőfeszítéseink fenntartásával lehetővé fog válni, hogy a lehető leghatározottabban kezeljük a nemteljesítő hiteleket, ennél fogva pedig növeljük az esetleges jövőbeli kedvezőtlen sokkokkal szembeni ellenálló képességünket.

A nemteljesítő hitelek tagállamonként változó aránya a pénzügyi válság tartósan aszimmetrikus hatását tükrözi. Az általánosságban biztató előrelépések ellenére a nemteljesítő hitelek továbbra is kockázatot jelentenek (még ha egyre kisebb kockázatot is) a leginkább érintett bankok életképességére, valamint egyes tagállamok gazdasági növekedésére és pénzügyi stabilitására nézve. A nemteljesítő hitelek további csökkentésével nagyobb konvergenciát lehetne elérni a tagállamok között. A nemteljesítő hitelek teljes volumene az Unió egészében jelenleg 786 milliárd EUR-t tesz ki¹³. Továbbra is figyelmet kell szentelni az adósságátalakítási, fizetéseképtelenségi és követelésbehajtási eljárásoknak, amelyek tekintetében sok esetben rendkívül hasznosak lennének a további reformok. A hatékony és kiszámítható hitelvégrehajtási és fizetéseképtelenségi keretek jelentős segítséget nyújtanak a bankok számára ahhoz, hogy kezelni tudják a nemteljesítő hitelek állományát és elkerülhessék azok jövőbeli felhalmozódását. E fontos kérdés hatékony kezelése nagyban elősegítené a nemteljesítő hitelek további csökkentését. A különböző – tagállami hatáskörbe tartozó – jogi területekkel való szoros kapcsolat miatt kihívást jelent az ezzel kapcsolatos jogharmonizáció, amit tovább nehezít, hogy a közpolitikai választási lehetőségek túlnyúlnak a nemteljesítő hitelek kérdéskörén.

A nemteljesítő hitelek másodlagos piacainak fenntartható növekedése ugyanolyan lényeges tényező. A tagállamok és az uniós hatóságok közös erőfeszítései során nem szabad szem elől téveszteni, hogy a jól működő másodlagos piac nemcsak a nemteljesítő hitelek jelenlegi állományának kezelése szempontjából rejt még kiaknázatlan lehetőségeket, hanem a jövőbeli forgalom számára is felvevőpiacot kínál, ezáltal döntő szerepet tölt be annak megakadályozásában, hogy a nemteljesítő hitelek ismét felhalmozódjanak a bankok mérlegében. A kapcsolódó szakpolitikai intézkedések (lásd alább) keretében folyamatosan a

¹³ Forrás: Európai Központi Bank

másodlagos piac továbbfejlesztésére kell törekedni annak érdekében, hogy számos tagállamban ösztönözzék és fenntartsák a jelenlegi lendületet.

3. ELŐRELÉPÉS A TANÁCSI CSELEKVÉSI TERV VÉGREHAJTÁSÁBAN

A Tanács cselekvési tervében megállapodott arról, hogy rendszeresen vissza fog térni a nemteljesítő hitelek kérdésére annak érdekében, hogy áttekintse a nemteljesítő hitelek alakulását az Unióban, valamint a Bizottság felmérése alapján értékelje a cselekvési terv végrehajtása terén elért eredményeket. A 3. táblázat bizonyítja, hogy jelentős előrelépés történt a cselekvési terv teljes körű végrehajtása felé.

3. táblázat: Előrelépés a cselekvési terv végrehajtásában

Szám	A cselekvési terv kezd eményezése	Szám	A cselekvési terv kezd eményezése
1	Az uniós jogszabályok által a nemteljesítő hitelekkel kapcsolatos céltartalékképzés tekintetében előírt felügyeleti hatáskörök értelmezése	8	A bankoktól kapott hitedattári-információk javítása
2	A potenciálisan elégtelen céltartalékképzés kezelése automatikus és határidőhöz kötött céltartalékképzéssel	9	A nemteljesítő hitelek adatainak infrastruktúrájának megerősítése, beleértve a potenciális tranzakciós platformokat
3	Az egységes felügyeleti mechanizmus nemteljesítő hitelekre vonatkozó iránymutatásainak kiterjesztése a kis bankokra	10	A eszközközvetítő társaságokra vonatkozó tervezet kidolgozása
4	A nemteljesítő kitettségek kezelésére vonatkozó uniós szintű iránymutatások elfogadása	11	A nemteljesítő hitelek másodlagos piacainak fejlesztése
5	A bankok hitelnyújtására, nyomon követésére és belső irányítására vonatkozó új iránymutatások	12	A nemzeti hitelezői végrehajtási és fizetéseképtelenségi keretekre vonatkozó benchmarkolási gyakorlat
6	A nemteljesítő hitelek jövőbeli felhalmozódásának kezelésére szolgáló makroprudenciális megközelítések kidolgozása	13	A fizetéseképtelenségi kérdések hangsúlyának növelése az európai szemeszter keretében
7	Az eszközminőségre és nemteljesítő hitelekre vonatkozó fokozott közzétételi követelmények minden bank számára	14	A biztosítékkal rendelkező hitelezők védelmének fokozása

	Teljesítve
	Hamarosan teljesül
	Folyamatban van

3.1. A BANKOK ÁLTAL A JÖVŐBELI NEMTELJESÍTŐ HITELEKRE KÉPZETT ELEGENDŐ VESZTESÉGFEDEZET

A Bizottság a 2018 márciusában előterjesztett, nemteljesítő hitelekre vonatkozó javaslatcsomagja részeként a tőkekövetelményekről szóló rendeletet¹⁴ módosító rendeletre tett javaslatot, amely egy „kötelező prudenciális védőhálót” vezet be annak megakadályozása érdekében, hogy a jövőbeli nemteljesítő hitelekre túl kevés céltartalékot képezzenek. A rendeletet 2019 áprilisában fogadták el¹⁵.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról.

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/630 rendelete (2019. április 17.) az 575/2013/EU rendeletnek a nemteljesítő kitettségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet tekintetében történő módosításáról.

A rendelet előírja, hogy a bankok elegendő fedezettel rendelkezzenek az újonnan nyújtott hitelek veszteségeinek fedezésére, ha azok nemteljesítő kitettségekké válnak (azaz általános minimális fedezeti szintet ír elő). Ha egy bank nem teljesíti az alkalmazandó minimális fedezeti szintet, a saját szavatolótőkéjéből kell levonnia a hiányt.

A prudenciális védőháló keretében az alkalmazandó minimális fedezeti követelmény két fő bemeneti változótól függ:

- a nemteljesítő kitettség részben vagy egészben (a tőkekövetelmény-rendelet meghatározása szerinti) elismert hitelkockázati fedezettel fedezett-e; és
- az az időtartam, ameddig a kitettséget nemteljesítőként sorolják be.

A bankokra vonatkozó fedezeti követelmények a nem fedezett nemteljesítő kitettségek esetében három év elteltével, az ingatlannal fedezett nemteljesítő kitettségek esetében kilenc év elteltével, az egyéb elismert hitelkockázati fedezettel fedezett nemteljesítő kitettségek esetében pedig hét év elteltével fokozatosan 100 %-ra emelkednek. Ez a megközelítés a „régí” (még ha fedezett is) nemteljesítő kitettségekből fakadó megnövekedett kockázatot tükrözi: minél tovább maradnak a nemteljesítő kitettségek a bankok mérlegében, a bankok annál kevesebb sikerrel tudják behajtani a pénzüket. Az intézkedés azt kívánja ösztönözni, hogy a bankok proaktívan és időben kezeljék a nemteljesítő kitettségeket. Ez azért fontos, mert a sikeres visszafizettetésekre és a megvalósítható türelmi intézkedésekre rendszerint a nemteljesítő kitettségként való besorolást követő első években kerül sor.

A jogbiztonság és a prudenciális kereten belüli következetesség biztosítása érdekében a rendelet bevezeti a „nemteljesítő kitettségek” közös fogalom meghatározását is, amely összhangban van a felügyeleti adatszolgáltatás céljából már használt fogalom meghatározással.

A prudenciális védőháló nagy általánosságban csökkenteni fogja a pénzügyi stabilitást fenyegető, a nem megfelelően fedezett nemteljesítő kitettségek magas szintjéből fakadó kockázatokat azáltal, hogy megakadályozza az ilyen nemteljesítő kitettségek – feszült piaci körülmények között jó eséllyel továbbgyűrűző – felhalmozódását vagy növekedését. Ezzel szemben annak biztosítását is elő fogja segíteni, hogy az intézmények elegendő veszteségfedezettel rendelkezzenek a nemteljesítő kitettségek esetében, ezáltal védve jövedelmezőségüket, tőkéjüket és a finanszírozási költségeket a stresszidőszakokban. Másfelől ez hozzájárulna ahhoz, hogy stabil, kevésbé prociklikus finanszírozást lehessen nyújtani a háztartások és vállalkozások számára.

3.2. A HITELGONDOZÓKRÓL, A HITELFELVÁSÁRLÓKRÓL ÉS A BIZTOSÍTÉKOK ÉRVÉNYESÍTÉSÉRŐL SZÓLÓ IRÁNYELV

A javasolt irányelv¹⁶ lehetővé tenné a bankok számára, hogy hatékonyabban kezeljék a nemteljesítővé vált hiteleket a következőkre vonatkozó feltételek javításával: 1. a hitel másodlagos piacon harmadik félnek való eladása; vagy 2. a hitel fedezetül használt biztosíték érvényesítése.

¹⁶ COM(2018) 135 final – 2018/063 (COD).

A javaslat egyik központi célkitűzése, hogy előmozdítsa az olyan másodlagos piacok fejlődését, ahol a bankok nemzeti szinten és a tagállamok között is értékesíthetik nemteljesítő hiteleiket, ugyanakkor továbbra is biztosítsa a hitelfelvevők magas szintű védelmét. E célkitűzés elérése érdekében az irányelv a hitelgondozók és hitelfelvásárlók tekintetében egy összehangolt és kevésbé korlátozó rendszert vezet be, valamint felszámolja a határokon átnyúló tevékenységek előtt álló indokolatlan akadályokat. Ez a jól működő másodlagos piac további fejlődését ösztönözné, ezért nagyban hozzájárulna a nemteljesítő hitelek jelenlegi állományának csökkentéséhez.

A második központi célkitűzés elérése érdekében a Bizottság a bíróságon kívüli gyorsított biztosítékértékesítéssel kapcsolatban egy kiegészítő mechanizmust javasolt. E mechanizmus lehetővé tenné a bankok és az üzleti hitelfelvevők (nem fogyasztók) számára, hogy szerződésben előzetesen megállapodjanak a hitelező általi gyors biztosítékértékesítés módjáról az üzleti hitelfelvevő fizetéseképtelensége esetére. Ez a mechanizmus növelné a biztosítékkal rendelkező hitelezőknek az érték megtérülésével kapcsolatos esélyeit, emellett pedig a jövőbeli nemteljesítő hitelek felhalmozódásának elkerülését hivatott elősegíteni.

Az irányelv által a bankok számára biztosított, a nemteljesítő hitelek kezelésére szolgáló mindkét megoldás¹⁷ kölcsönösen erősítené egymást. A rövidebb szanalási idő és a nagyobb mértékű értékviszanyerés növelné a nemteljesítő hitelek értékét, valamint a nemteljesítő hitelekkel kapcsolatos esetleges ügyletek során a vételi árakat. Emellett a másodlagos piaci ügyletek során a fedezetlen hitelekkel szemben a fedezett nemteljesítő hitelek esetében egyszerűbb lenne megállapítani az árat, mivel a biztosíték értéke meghatározza a nemteljesítő hitel minimumértékét. Ez tehát a hitelfelvásárlók számára is jó indokként szolgálhatna arra, hogy előnyben részesítsék a gyorsított biztosítékértékesítést magukban foglaló nemteljesítő hiteleket. Másfelől ez a hitelintézeteket is jobban ösztönözné arra, hogy a gyorsított biztosítékértékesítést az új hitelek nyújtásakor is alkalmazzák. Ezenfelül a gyorsított biztosítékértékesítés révén elért harmonizáció előmozdítaná a nemteljesítő hitelek páneurópai befektetőinek megjelenését, ami tovább javítaná a piaci likviditást.

Jóllehet a Tanács a másodlagos piacok tekintetében részleges általános megközelítést alakított ki, a biztosítékok érvényesítésével kapcsolatos tárgyalások még mindig folynak. Az Európai Parlament keretében a két szempontról folytatandó tanácskozásokat prioritásként kell kezelni, mielőtt az új Parlament berendezkedett. A Tanács cselekvési tervének részét képező e dokumentum gyors lezárása rendkívül fontos a nemteljesítő hitelek kérdésének európai szintű sikeres kezelésére irányuló uniós erőfeszítések elősegítéséhez. A Bizottság ezért arra kéri a társjogalkotókat, hogy mielőbb jussanak megállapodásra e fontos javaslatot illetően.

3.3. A NEMZETI FIZETÉSKÉPTELENSÉGI RENDSZEREKRE VONATKOZÓ BENCHMARKOLÁSI GYAKORLAT

A nemteljesítő hitelek kezelését elősegítenék a hatékonyabb és kiszámíthatóbb hitelvégrehajtási és fizetéseképtelenségi keretek. A Bizottság szolgálatai ezért a nemzeti hitelvégrehajtási szabályozások tekintetében benchmarkolási gyakorlatot végeznek, amely kiterjed mind az egyéni, mind a kollektív végrehajtásra, illetve a fizetéseképtelenségi

¹⁷ A bankok mellett a javaslat hitelfelvásárlókra és hitelgondozókra vonatkozó szempontjai ugyancsak erősítenék egymást.

eljárásokra. A cél megbízható képet kapni a bankok által a hitelfelvevők nemteljesítésekor tapasztalt késedelmekről és hitelbehajtási arányokról. Ezek az eredmények nagymértékben függnék az egyes tagállamok igazságszolgáltatási kapacitásától. A benchmarkolási gyakorlat előrehaladását különböző üléseken, legutóbb a 2019. február 13-án és április 10-én tartott ülésen ismertették és vitatták meg a tagállamokkal, beleértve az érdemi adatokhoz való hozzáférés hiányának kérdését is. 2019 januárjában a Bizottság szolgálatai tanácsadási felhívást intéztek az Európai Bankhatósághoz, hogy gyűjtsön adatokat a bankoktól a különböző joghatóságokon belüli visszafizetési rátákról és sebességről, valamint elemezze ezeket az adatokat. Ezt a nemzeti végrehajtási és fizetéseképtelenségi rendszerek alapvető tulajdonságaival kapcsolatos kvalitatív adatokkal kell alátámasztani. A Bizottság szolgálatai kvalitatív adatok szolgáltatását kérték a tagállamoktól.

3.4. A NEMZETI ESZKÖZKEZELŐ TÁRSASÁGOKRA VONATKOZÓ TECHNIKAI TERVEZET

A nemteljesítő hitelekre vonatkozó csomag keretében a Bizottság egy eszközkezelő társaságokra vonatkozó tervezetet bocsátott a tagállamok rendelkezésére. Ez a dokumentum nem kötelező erejű, gyakorlati iránymutatást nyújt arról, hogy – ha szeretnének – hogyan tudnak nemzeti eszközkezelő társaságokat létrehozni, teljes összhangban az uniós jogszabályokkal. A dokumentum – amennyire lehet – a tagállamok korábbi tapasztalatain alapuló bevált gyakorlatokra épül. A tervezet részletesen tárgyal bizonyos fő elveket, úgymint a vonatkozó eszközök köre, a részvételi kör, az eszközméret küszöbértékére vonatkozó megfontolások, az eszközértékelési szabályok, a megfelelő tőkeszerkezet, valamint az eszközkezelő társaság irányítása és működése. Nyilvánvalóan szükség lehet arra, hogy a tervezetben foglalt egyes javaslatokat adott esetben hozzáigazítsák az országok sajátos körülményeihez.

A Bizottság megjegyzi, hogy a tervezet közzététele óta egyetlen tagállam sem kezdeményezte nemzeti szintű eszközkezelő társaság létrehozását a tervezetben leírtaknak megfelelően. Az egyes tagállamokkal folytatott nem hivatalos tárgyalások arra engedtek következtetni, hogy az ilyen eszközöket alaposan mérlegelni kell. Mindenesetre rendkívül fontos szem előtt tartani, hogy egy eszközkezelő társaság csak akkor lehet sikeres, ha azt 1. megfelelő – pl. az adósságok behajtását és a biztosítékokhoz való hozzáférést lehetővé tevő – jogi és közigazgatási kerettel, valamint 2. a gazdasági fellendülést támogató, szilárd makroszintű pénzügyi politikákkal támasztják alá. Fontos továbbá megismételni, hogy a tervezet tisztázza, hogy az állami támogatási elemmel bíró eszközkezelő társaságokat (amelyeket kivételes megoldásnak kell tekinteni¹⁸) hogyan lehet kialakítani az uniós jogi kerettel, különösen a bankok helyreállításáról és szanálásáról szóló irányelvvel, az Egységes Szanálási Mechanizmusról szóló rendelettel és az állami támogatásra vonatkozó szabályokkal teljesen összhangban.

¹⁸ Az eszközkezelő társaságok lehetnek magántársaságok vagy (részben) államilag pártfogoltak, állami támogatás szükségessége nélkül, ha úgy tekinthető, hogy az állam úgy cselekszik, mint bármely más gazdasági szereplő. Az állami támogatást bevonó eszközkezelő társaság ezért nem tekinthető alapértelmezett megoldásnak. E tekintetben a tervezet ismertet bizonyos alternatív, értékvesztett eszközök kivezetésére irányuló, állami támogatást nem jelentő intézkedéseket is, úgymint a nemteljesítő hitelek értékpapírosítását lehetővé tevő piackonform állami garanciák.

3.5. A NEMTELJESÍTŐ HITELEK EURÓPAI TRANZAKCIÓS PLATFORMJAI

A Tanács cselekvési tervében arra kérte az Európai Központi Bankot (EKB), az Európai Bankhatóságot (EBH) és a Bizottságot, hogy a másodlagos piacok fejlődésének ösztönzése érdekében fontolják meg a nemteljesítő hitelek tranzakciós platformjainak létrehozását. 2018. november végén közzétettek egy – az EKB és az EBH által közösen kidolgozott – szolgálati munkadokumentumot az ilyen platformok lehetséges létrehozásáról. A dokumentum bemutatja, hogyan működhetne egy ilyen eszköz a gyakorlatban.

A nemteljesítő hitelek uniós szintű tranzakciós platformjai olyan elektronikus piacterek lennének, ahol a nemteljesítő hitelek tulajdonosai – a bankok és nem banki hitelezők –, valamint az érdekelt befektetők megoszthatják egymással az információkat és kereskedhetnek a nemteljesítő hitelek portfólióival¹⁹. Az ilyen platformok potenciálisan kezelni tudnák a nemteljesítő hitelek másodlagos piacán a hiányosságok számos jelenlegi forrását, beleértve az eladók és vevők közötti információs aszimmetriát és a magas ügyleti költségeket. Ennek következtében a befektetők könnyebben hozzáférhetnének a nemteljesítő hitelek piacához, a bankok a nemteljesítő hitelek terén növelhetnék eladásait és ezáltal gyorsabban értékesíthetnék nemteljesítő hiteleiket és tisztíthatnák meg mérlegeiket, valamint a jelenleg lehetségesnél magasabb értékesítési árakat érhetnének el. Az ilyen platformok segíthetnek kezelni a nemteljesítő hitelek jelenlegi állományát, és csatornát biztosítanak a jövőbeli nemteljesítő hitelek hatékony elidegenítéséhez, amint felmerülnek. Ilyen értelemben e platformok fontos, mégis alacsony költségű infrastrukturális beruházást jelenthetnek, amelyek a jövőben megakadályoznák a nemteljesítő hitelek jelentős állományainak a hitelintézetek mérlegében való újbóli felhalmozódását.

A szolgálati munkadokumentum nyomon követéseként a Bizottság január 15-én kerekasztal-beszélgetést tartott az ágazati érdekelt felek, az EBH és az EKB részvételével annak érdekében, hogy elindítsák a nemteljesítő hitelek uniós szintű platformjainak megvalósítására irányuló munkát. E találkozó hasznos információ- és eszmecserét tett lehetővé az érdekelt felekkel és az érdekelt felek között. Az említett platformok előmozdítása érdekében a magán érdekelt feleknek meg kellene állapodniuk a nemteljesítő hitelek európai platformjaira vonatkozó ágazati standardok kidolgozásának és kibocsátásának konkrét formáiról. E célt szem előtt tartva a Bizottság az EKB-val és az EBH-val együtt továbbra is kulcsszerepet játszik abban, hogy előmozdítsák a nemteljesítő hitelek uniós szintű platformjainak megjelenéséhez vezető konkrét lépéseket. A Bizottság következő lépésként második kerekasztal-beszélgetést fog szervezni az érdekelt felekkel.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

Amint ezen eredményjelentésből világosan kiderül, az uniós bankszektorban az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is nagy lendülettel folyik a kockázatsökkentés. A kockázatok Uniós-szerte továbbra is érdemben és egyenletesebben kezelik a gazdasági növekedés és a vonatkozó szakpolitikai intézkedések alapján. Az eredményjelentés ezért fontos hozzájárulást jelent a júniusi Európai Tanácshoz.

¹⁹ Amennyiben a platformok személyes adatokat kezelnek, teljes mértékben eleget kell tenniük az általános adatvédelmi rendeletnek. Különösen a platformok kialakítását és működését kellene részletesen és pontosan meghatározni annak érdekében, hogy biztosítható legyen az általános adatvédelmi rendelet teljes körű betartása.

Ahogy ezen eredményjelentésből is kitűnik, a nemteljesítő hitelek továbbra is csökkenő tendenciát mutatnak az Unióban. E határozott csökkenésnek arra kellene ösztönöznie az Uniót és a tagállamokat, hogy fenntartsák közös erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy meggyőzően kezeljék a nemteljesítő hitelek fennmaradó állományát és megelőzzék azok jövőbeli felhalmozódását. Különösen néhány tagállamban továbbra is kihívást jelent a nemteljesítő hitelek aránya, ami folyamatos figyelmet igényel.

A Tanács által 2017 júliusában elfogadott cselekvési terv minden elemét vagy megvalósították, vagy folyamatban van a megvalósításuk. A Bizottság arra kér minden érdekelt felet nemzeti és európai szinten egyaránt, hogy haladéktalanul zárják le a fennmaradó, még folyamatban lévő intézkedéseket.

A Bizottság különösen arra kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy mielőbb állapodjanak meg a nemteljesítő hitelek kezelését célzó jogalkotási intézkedések 2018 márciusában javasolt átfogó csomagjának valamennyi eleméről. Ez a csomag – az EBH-val, az EKB-val és az Európai Rendszerkockázati Testülettel együttműködésben a nemteljesítő hitelek csökkentése terén elért szembetűnő előrehaladással együtt – döntő fontosságú azon, folyamatban lévő közös munka támogatásához, amelynek célja az európai bankszektor fennmaradó kockázatainak csökkentése és különösen a bankunió kiteljesítésének elősegítése.